

Borre Historielag på besøk i Sandefjord.

Anders Jahres praktieendom, Midtåsen i Sandefjord, var målet for historielagets utflukt lørdag 7. september. Direktør Per Christensen ved *Unike hoteller* som leier og driver stedet, tok oss vel imot og geleidet oss gjennom huset.

En herskkelig allé fører opp til huset som ligger høyt og fritt med en utsikt mot byen og fjorden som nesten kan ta pusten fra den besøkende. Arkitekt var Arnstein Arneberg, kjent for bl.a. Oslo rådhus og Skaugum, og han fikk tydeligvis boltre seg her. Jahre hentet inn håndverkere fra utlandet; flisleggere fra Italia, engelske snekkere, kunstnere fra Frankrike. Her er baderom som har trosset tidens tann og fremstår som originale, alt er preget av gjennomført kvalitet. 1700-talls gobeliner- en av verdens største private samlinger- pryder veggene, tresortene er utsøkte i tak og gulv. Uteområdene er ikke mindre imponerende med terrasser og skulpturer og et eget skulpturgalleri hvor kunstneren Knut Steens arbeider kan tas i øyensyn.

Jahre fikk i begynnelsen av 30-årene kjøpt den 60 mål store tomten av kommunen for 15000 kr. Han var da begynt å tjene virkelig store penger gjennom hvalfangstselskapet Kosmos som satte inn flytende hvalkokerier på feltet, en gründeridé som gjorde selskapet i stand til å kunne overby konkurrentene med 40%. Han ble etter hvert en skipsreder og forretningsmann av internasjonalt format som også utmerket seg ved store donasjoner til hjembyen, bl.a. rådhuset og Hjertnes kulturhus, og ellers til humanitære formål.

Ikke til å undres over at industriherren og storrederen gjennom sine generøse donasjoner ble Sandefjords store sønn selv om hans ettermæle unektelig er blitt tilføyd skade ved den vel kjente skattesaken som ble reist mot ham og som først ble løst etter hans død.

Personlig var Jahre en noe reservert person, men jovial og med omtanke for sine ansatte. Han skal bare ha gitt ett intervju i løpet av sitt liv, men mottok likevel ordener og utmerkelser.

Huset er på hele 1700 kvm. og ga rikelig plass for det barnløse Jahre-paret, men her var også stor selskapelighet med besøk av fyrstelige personer og celebriteter fra inn- og utland. Onassis var en god venn av Jahre og var så pass ofte på besøk at Jahre lot bygge en egen fløy for den greske rederen. Tjenerskapet på 23-25 personer måtte dessuten gis husly. Jahres enke, Bess Børresen, (Jahre døde i 1982) fikk ikke dette til å gå i hop økonomisk og avhendet eiendommen til Sandefjord kommune og Fylkeskommunen mot at hun fikk bo i huset til sin død.

Mens Midtåsen har en umiskjennelig eim av fortidig storhet, var vårt neste besøk samme dag av en ganske annen karakter: Sandar Historielags eiendom, den gamle husmannsplassen Øvre Myra i nærheten av Sandar kirke. Dette er en husmannsplass fra 1770-årene, ikke av de minste da den var på 16 mål slik at husmannen kunne holde hest , et par kuer og gris, muligvis også sauer og høns. Det ble dyrket både korn og poteter, og husmannen hadde gjerne et arbeid i tillegg. Plassen lå under sognepresten i Sandar , og husmannen hadde arbeidsplikt for presten som i alt rådte over 16 slike plasser, en kjærkommen tilvekst til en ikke for raus prestelønn.

Den siste husmannen, Peder Olaf Hansen Myra, døde i 1973, men han hadde tidligere fått frikjøpt plassen. Han var også en av de siste vognmenn i landet.

Huset er ikke stort med sine opprinnelige 40kvm, senere påbygget med gang og kammers.

Trangbodhet var jo normalen i de brede lag av folket den gangen. Etter bybrannen i 1900 måtte familien gi husly til 2 familier slik at det i alt bodde 16 personer i et lite hus som hverken hadde elektrisitet eller innlagt vann. Det siste måtte hentes fra en vannpost et godt stykke unna.

Historielaget har greid å ta godt vare på det opprinnelige , og med en nennsom renovering fremstår Øvre Myra som en liten kulturhistorisk perle i byen. Laget formidler også kulturhistorie for grunnskoleelever som her får god anskuellesundervisning om en husmannsfamilies liv i en ikke altfor fjern tid.

Arrangementskomiteens Eli Kari Høihilder takket historielaget ved Inger Lise Fevang Jensen for en meget interessant omvisning både i «framhuset» og i vognskjulet der laget har en fin samling av gamle vogner og gårdsredskaper.

Ref.ak

Neste møte: tirsdag 10.september på Bruserød. Stig Lundsør kåserer om «Horten Konserv, idrettsglede og et liv som sykkelsamler.»